

EL DIABLE NO VIU A L'INFERN

GENER 2022

Primera edició: gener del 2022

Per a Josep Forment, sempre al costat nostre

Títol original: *Grossir le ciel*

© Franck Bouysse, 2014

© Éditions La Manufacture de Livres, 2014

© de la traducció: Maria Llopis, 2022

© de la present edició: Editorial Alrevés, 2022

Director de la col·lecció: Àlex Martín Escribà

Disseny de la col·lecció: Mauro Bianco

CRIMS.CAT forma part de
l'Associació d'Editorials Independents Llegir en Català
Editorial Alrevés S.L.
C/ València, 241, 4t. • 08007 Barcelona
info@alreveseditorial.com

Impressió:
DC Plus, Serveis Editorials, scp

ISBN: 978-84-18584-02-2

Codi IBIC: FF

DL B 19026-2021

Printed in Spain

Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització per escrit dels titulars del «Copyright», la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment mecànic o electrònic, actual o futur, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars d'aquesta edició mitjançant el lloguer o el préstec públics. La infracció dels drets mencionats pot ser constitutiva de delictes contra la propietat intel·lectual (Art. 270 i següents del Codi Penal). Dirigeixi's a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessita fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Pot contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

EL DIABLE NO VIU A L'INFERN

FRANCK BOUYSSÉ

TRADUÏT DEL FRANCÈS PER
MARIA LLOPIS

ALREVE'S
BARCELONA 2022

crims.cat

Es diu **crims.cat** i és una col·lecció de novel·la criminal en llengua catalana, amb voluntat d'englobar tot tipus d'etiquetes i subgèneres: negre, policíac, espionatge, detectivesc, enigma...

L'empenta, a càrrec de l'editorial Alrevés, ens sembla de prou importància per prendre'ns seriosament la iniciativa: sis títols l'any, on es combinen autors de casa amb noms estrangers europeus de ressò i prestigi que avui són desconeguts en totes les llengües de l'Estat.

Així doncs, omplim un gran buit dins del mercat editorial en llengua catalana. Ara que ja és extensament reconegut l'èxit d'aquestes històries dins i fora de les nostres fronteres, cal unir esforços en la nostra llengua per intentar evitar la dispersió editorial que viuen tots els autors que cultiven allò que Raymond Chandler va anomenar «el simple art de matar». Simple o no, creiem que és el moment idoni per aconseguir totes aquelles veus que reclamen des de fa un grapat d'anys la presència d'una col·lecció nostrada com ho va ser en el seu moment La Cua de Palla.

Per la nostra banda, sempre ens proposem —i esperem que no només es quedi en un propòsit— fer la millor de les seleccions i poder oferir-vos un bon catàleg d'autors reunits en una col·lecció que respon —això sí— a tots els criteris indispensables que caldria tenir presents sempre: un disseny identificador, unes cobertes suggeridores, una numeració i, és clar, una tria coherent de títols.

Amb aquestes aspiracions, us convidem a passar aquesta pàgina i a començar a llegir. Hi trobareu un tipus de lectura, no ho oblideu, que ha delectat esperits de tota mena i de totes les contrades, i que novament ara podem tornar a fer en la nostra llengua.

De manera que ja ho sabeu: si voleu llegir la millor novel·la negra en català, llegiu **crims.cat!**

Dirigida per Àlex Martín Escribà

PRÒLEG

LA FOSCOR DE L'ÀNIMA HUMANA

La novel·la negra exterioritza —entre moltes altres temàtiques i denúncies— les nostres pors, angoixes i traumes. Des dels personatges patològics i malaltissos de Jim Thompson, els efectes del conflicte bèl·lic de James Crumley, els racons foscos de James Ellroy i la vida fugint de Massimo Carlotto, cada escriptor mira de posar una mica d'ordre al seu caos vital.

L'escriptor francès Franck Bouysse escriu també des del dolor i la foscor. El seu univers literari reflecteix autèntiques tragèdies gregues, mostra individus atrapats, oblidats i perduts, amb l'angoixa i la pèrdua com a referons. I ho fa situant els seus personatges en escenaris rurals, bells i claustrofòbics, encisadors i opressius, com si fossin decorats mitològics de l'Oest americà.

De fet, l'escriptor coneix molt bé el món rural. Nascut a Brive-la-Gaillarde, biòleg de formació, és un apassionat de la natura —on va créixer i encara viu— i un enamorat de la lectura i d'escriptors com William Shakespeare, Homer, William Faulkner, Thomas Wolfe, T. S. Eliot, Jean Giono, Victor Hugo, Joseph Conrad o Herman Melville, entre d'altres. Fins ara ha publicat onze títols i ha estat elogiat pels lectors i la crítica, de manera que s'ha convertit en una de les veus literàries més

destacades del polar francès. De tots els seus llibres, un dels més exitosos és, sens dubte, *Grossir le ciel* (2014) —que hem optat per titular en aquest cas *El diable no viu a l'infern*—, un títol que també ens ha semblat adient tenint en compte els fets que s'hi narren. La novel·la va ser guardonada amb diversos premis com ara el prestigiós SCNF, Prix du Polar Sud Ouest, Prix Polars Pourpres i Prix Calibre 47, entre d'altres.

En aquesta ocasió, Bouysse ens endinsa en tot un *country noir*, amb certs paral·lelismes amb autors com Cormac McCarthy, Daniel Woodrell i Ron Rash, escriptors que, com ell, també exploren la foscor humana, novel·listes sincers i intransigents que escriuen des de la profunditat de la pell en un llenguatge únic. En aquest cas, el protagonisme és, d'una banda, per al paisatge idíl·lic de Les Doges, a les profunditats de les Cévennes, i de l'altra, per als dos protagonistes, dos individus singulars i rústics: en Gus, un camperol de mitjana edat, solitari i silenciós que es passa el dia amb les vaques, les fustes i les reparacions, sempre acompanyat del seu gos Març; i l'Abel, un veí aparentment benèvol que viu a poca distància, amb qui es fa amic i confident. Tot sembla tranquil fins que comencen fets inusuals i visites inesperades.

Endinseu-vos, doncs, en aquest western rural protagonitzat per dos cowboys que viuen entre les paraules i els silencis en un món cada cop més perdut. Una escriptura poètica farcida de metàfores i envoltada d'una atmosfera freda i endimoniada sota els secrets d'unes muntanyes vertiginoses que us abocaran a la vora d'un precipici que mira cap a l'abisme.

ÀLEX MARTÍN ESCRIBÀ

La mateixa terra cega i l'aigua cega, el cel i la seva
bombarda d'estels com coloms, l'aire, feixuc, els eixams
de les civilitzacions endormiscades de la terra vegetal,
alguns rèptils, uns quants ocells, i personalitats vestides
de pell, que dormen de dia, però que la foscor crida a fer
a les seves coses, aquests gaudien de tot el seu aplom.

JAMES AGEE,

Let Us Now Praise Famous Men: Three Tenant Families

1

Era un dia ben estrany, d'aquells que fan que marxis del lloc on t'havies establert des de sempre sense demanar-te'n el parer. Si haguéssiu tingut temps d'agafar un mapa i de dibuixar-hi una línia recta entre Alès i Mende, segur que hauríeu passat per aquell racó perdut de les Cévennes. Un indret anomenat Les Doges, amb dues granges separades per uns centenars de metres, grans espais, muntanyes, boscos, alguns prats, neu una part de l'any, i roca per envoltar-ho tot. També hi havia els colors que indicaven les estacions, animals, i els humans, que ara esperaven i ara es desesperaven, com nens expectants per fer realitat els seus somnis, amb la mateixa revolta encastada al cor, les mateixes lluites per lliurar, que provoquen victòries efímeres i derrotes eternes.

El veïnat més proper es deia Grizac, situat per sobre de la comuna de Pont-de-Montvert. Una carretera els unia i segurament duia a alguna banda si algú s'entretenia a seguir-la.

En Gus hi vivia des de feia més de cinquanta hiverns. Un desembre aquesta contrada l'havia enxampat i la seva mare l'havia escopit sobre uns llençols durs i aspres com posts de castanyer, sense que ell sentís l'obligació de cridar, com per marcar la seva

empremta desastrosa en un cos ancestral, una manera d'enganxar-se a la solitud, ja en aquell moment que el feia convertir-se en algú per la simple entrada d'una bafarada d'aire a la seva boca torta. Algunes persones dirien més tard que no l'haurien d'haver sacsejat com ho van fer per extorquir-li el famós crit i que si en el futur parlava de més bon grat als animals que no pas als homes, era una mica a causa d'aquest retard en el moment de néixer. Però, qui podia dir què hauria passat si tot s'hagués desenvolupat d'una manera normal? I qui hauria pogut afirmar que, justament, la voluntat del Totpoderós no era canviar la situació per a en Gus, i que aquesta singularitat no augurava un destí superior? El que era segur era que fins i tot les ànimes més caritatives no es molestaven a assenyalar amb el dit aquell peix que nedava a contracorrent d'ençà del seu naixement.

La granja d'en Gus estava situada a la part més alta de Les Doges, a uns deu quilòmetres a vol d'ocell de Pont-de-Montvert. Estava formada per vells edificis, terres conreades i bosc menut al costat d'un bosc de castanyers, de pins, de roures, de faigs i d'alerços, sobretot. Tot plegat s'estenia en vint-i-quatre hectàrees. Per ser precisos, caldria dir que entre Les Doges i el poble els quilòmetres no duraven el mateix, segons si s'estava en bona o en mala temporada. Les distàncies, en aquest indret, es compten amb temps, no amb metres. I en Gus no era un ocell.

Des de sempre hi havia hagut llegendes sobre Les Doges i el seu bosc beneït. Es deia que el nom que li havien donat era el contrapunt exacte del que hi havia passat, si es pot imaginar que un lloc pot atraure

la desgràcia més que un altre. Més endavant, es van oblidar les llegendes i se'n va conservar el nom. Hi havia altres coses a fer. Que a en Gus li agradava aquella contrada seria dir molt, però, com que no havia conegut res més, s'havia fet a la idea que hi acabaria els seus dies. No se sentia desgraciat, però tampoc feliç. El seu lloc en el vast ordre de l'univers, ja que era incapaç d'imaginar-se'n un altre. Ben mirat, segur que no s'hauria jugat un pèsol que molts homes poguessin dir el mateix, i no pas tothom disposa d'una cadira pròpia on posar el cul. Sempre s'havia sentit satisfet del que tenia, no pas perquè ho hagués triat, ni per convicció, però el que li havien ensenyat era justament que res havia de canviar, que totes les creacions havien estat fetes per una potència que sobrepassava els homes en tot, els d'aquí i els d'arreu. Les expectatives d'en Gus, doncs, eren tan simples com prendre uns quants gots de vi quan li venia de gust i ocupar-se del bestiar que criava, amb passió. Tot el que havia sabut fer sempre, el que se n'esperava.

L'àvia paterna havia ensenyat a en Gus tot el que sabia avui sobre aquella natura exigent, el que li podia donar, en quin moment, i també el que ella li podia agafar. L'àvia sempre li deia que la felicitat era com la promesa de l'albada, si es manté la promesa sense entestar-se a voler saber el que ens agradaria que ens revelés per endavant. Era el tipus de frases alambinades a les quals la dona tenia tirada, i que sonaven estranyes a la seva boca, com avisos, com si res. En Gus de vegades sospitava que l'àvia només tenia la pregunta plantejada i no pas una resposta evident a la màniga.

A l'avi, en Gus no l'havia conegut. Semblava que era un home difícil de tractar, capaç de barallar-se per imposar el seu punt de vista, i també per fer sortir la ràbia que hi havia al fons d'ell. Segons els rumors que corrien, ningú no havia estat capaç d'enfrontar-s'hi. D'alguna manera, no havia conegut la derrota. I va ser justament això el que va causar la seva perdició, el dia que va girar l'esquena a aquell brau i es va trobar amb la caixa toràctica destrossada entre la paret de la granja i el crani del boví. La bèstia no n'havia tingut prou amb allò, va començar a clavar cops de banya a aquell home que sovint li havia pegat perquè obeís, fins al moment precís en què l'avi havia abaixat la guàrdia, i llavors tot va canviar. Tanmateix, tots els pagesos saben que no et pots refiar mai d'un animal tan poderós com un brau. Es deia que l'avi no havia sagnat, que la destrossa se li havia quedat a dins, a part d'un filet de sang que li sortia de la comissura, però l'home ja no respirava.

El pare d'en Gus era un adolescent en el moment del drama. Llavors es va posar al capdavant de la granja amb els mateixos arguments que el seu pare, llevat que estava ben lluny de ser tan ferreny físicament i mentalment. L'àvia havia obeït, ja que no havia estat mai d'aquelles dones que s'imposés en res. Si cal afegir-hi alguna cosa, era la forta tirada del pare d'en Gus per l'alcohol. Un aiguardent destil·lat a la vall per dos germans bessons, anomenats *els Mickey*, a causa de les seves orelles desmesurades. El seu beuratge s'assemblava més a pixum de bou fermentat que a aiguardent. Se suposa que, si no s'ha tastat res millor que el que es té a mà, es tenen raons per

apreciar el ranxo disponible, i potser no buscar-ne cap altre. Segurament aquest era un dels secrets de l'acontentament, que no perseguia la felicitat, ja que aquest tipus de sentiment segur que no havia posat mai els peus a Les Doges. Una contrada plena de bèsties i de gent taciturna. No podia ser d'altra manera en aquella regió on el diable en persona no es prenia la molèstia de triar les ànimes i se'n servia sense preocupar-se de negociar amb la competència. De tota manera, la majoria dels habitants d'aquell indret anaven a l'església, el diumenge, se suposa que per alleugerir una mica el seu pes. L'únic tresor que freqüentaven cada dia era alhora l'expressió del seu calvari, aquella natura majestuosa i sorneguera, que s'assemblava a una dona fatal impossible d'oblidar.

Com cada dia, en Gus s'havia llevat d'hora. Fins llavors enfilava els dies els uns seguits dels altres, com les perles d'un collaret, l'anterior s'assemblava al següent; i aquell dia de gener del 2006, el 22 per ser precisos, la perla que havia d'enfilat era ben estranya, no s'assemblava gens a totes les altres.

Quan en Gus va treure el nas per la finestra, encara era fosc, la lluna penjava per sobre de la teulada de la granja. Havia nevat durant la nit, hi havia un gruix d'uns deu centímetres ben espessos, pel que podia veure a través dels vidres entelats de la cuina. Va pensar que no seria fàcil transportar els fems a la pila i pujar el rostoll fins a la fossa, empenyent el carretó ple fins dalt, amb la força dels seus avantbraços magres i tensos com potes d'insecte. Deixant de banda els desavantatges que podia provocar, no li desagradava la neu: amagava la brutícia i el desordre

durant un temps i havia de confessar que era un descans estalviar-se momentàniament el cementiri que s'estenia al voltant dels edificis, on els cadàvers de les màquines espedaçades recordaven contínuament unes èpoques passades, com uns estrats inconnexos en el tall d'una pedrera abandonada. De moment, les superfícies estaven immaculades, planes, balmades o abonyegades, cossos albins de la natura, que un dia desfaria el sol desprietat.

Hi havia dues maneres d'anar a l'estable, agafant el passadís que comunicava directament amb la cuina, o bé sortint a l'exterior. Aquell matí, en Gus va sentir la necessitat de palpar el temps. No va esmorzar i va sortir, després d'haver-se abrigat tant com va poder. El Març l'acompanyava, un gos de presa, molt manyac, a qui no li importava gens el fred, s'arrossegava per la neu com un boig, bordant i pixant sense ni tan sols aturar-se. En Gus va travessar el pati, amb les mans ficades a les butxaques dels pantalons. Unes gotes de llum, com si fossin exploradors, brillaven a la neu glaçada, cobrint el vesant est de la teulada de la granja, cosa que qualsevol home conscient de la marxa de l'univers hauria pogut qualificar de gran bellesa. Però en Gus anticipava els estats de la matèria per no anar a remolc de la deplorable linealitat de la seva pròpia existència.

Es va aturar per encendre un cigarret, protegint la flama de l'encenedor amb les mans formant una copa a la manera d'un devot que prega alhora per la causa i l'efecte d'un simple miracle. Després, va entrar a l'estable per tenir cura del bestiar. No en tenia gaire, però ja era alguna cosa, aquelles disset mares per ali-

mentar, unes vaques de la raça Aubrac, i aquells vuit vedells que calia treure a pixar matí i vespre, mirant de vigilar-los bé. Perquè aquella raça papallonejava per qualsevol cosa, cabriolant així que l'alliberaven de les cadenes, picant amb la peülla sobre la pedra freda en la foscor, amb prou feines il·luminada per una llanterna col·locada sobre una garba de palla i una bombeta indigent penjada entre dues bigues embolcallades de teranyines, mentre que les mares imploraven mugint que se les alliberés de la llet que les matava. I els vedells acabaven sempre dirigint-se cap a les mamelles embussades, estibats als dits nodosos d'en Gus per dos metres de corda de cànem, cavalcant com petits dimoniets, abans de fer estavellar el morro en l'ordre venós, i després xuclar d'una mame-lla turgescents amb tota la ingratitud dels fills.

Hauria d'haver estat un dia com aquell, que començava com tots els altres i que hauria hagut de continuar igual. Però no va passar res de tot això. Quan en Gus va haver lligat l'últim vedell sadollat, va eixugar les mamelles de la seva vaca més productiva amb un drap vell, mentre li acaronava l'espina i li parlava en patuès, després es va asseure en un tamboret de tres potes i va abocar una mica de llet al gerro movent el cap al mateix ritme que les seves mans pujaven i baixaven com pistons perfectament regulats. Quan va haver acabat de munyir, va tornar a casa, va ficar un feix de llenya al forn de la cuina, fusta morta que havia recollit al bosc i havia deixat assecar. Després, va encendre un misto en el full d'un vell diari sobre la fusta i tot va cremar de manera instantània. En Gus va posar-hi al damunt les mans fredes, per

escalfar-les. Quan el foc va estar ben viu, va tirar dos tions al fogar i va col·locar una cassola sobre el taulell de fosa i hi va abocar la llet fresca. El Març somicava mentre mirava el seu amo. En Gus li va donar una mica de llet, el gos es va precipitar sobre el cossi per llepar el beuratge espès i es va esquitxar el musell amb borrallons líquids. Quan la llet va començar a bullir, en Gus se'n va omplir un bon bol, hi va tirar tres terrossos de sucre i va remenar la beguda amb una cullera d'estany, fins que el sucre es va dissoldre i encara una estona més. A continuació va encendre el televisor sempre sintonitzat a la segona cadena, l'única que rebia a causa del mal temps, i va seure en una cadira de palla per beure's la llet amb les mans que premien ben fort la pisa blava del bol.

En Gus no va parar atenció de seguida al que deien a la televisió. Va treure el paquet de cigarretes Gitanes d'una butxaca de la jaqueta, en va encendre una amb l'encenedor i va beure un bon glop de llet ensucrada. Llavors va entendre el que acabava de passar. Va posar les dues mans sobre l'hule de la taula, amb els ulls fits a la petita pantalla bombada, col·locada sobre la nevera. Mossèn Pierre havia mort. En Gus no entenia per què aquella notícia l'afectava d'aquella manera. Ni tan sols havia conegut aquell home, a sobre catòlic, mentre que en Gus era protestant. Però, sense saber per què, era una mica com si el mossèn formés part de la seva família, i no era pas gaire gran, la família d'en Gus. De fet, realment no en tenia, llevat de l'Abel i el Març. Però qui amb bon seny hauria pogut afirmar que un veí i un gos representaven una veritable família? Millor allò que res.

El seu pare havia mort el 75, i la mare el 81, o 82, o potser 85, en Gus ja no se'n recordava. Segurament no tenia ganes de recordar la manera tan curiosa amb què cadascun havia tocat el dos. En canvi, el mossèn que havia mort, tot i que ja li tocava, noranta-quatre anys tenia, van dir a la tele, era una altra cosa. És veritat que quan algú sobrepassa els noranta anys esdevé important, justament perquè és molt vell. Una mena de gesta. Hi havia pensat més d'una vegada, a en Gus no li interessava fer-se tan vell, es preguntava de què servia seguir existint si les cames ja no t'aguanten, si els ulls ja no hi veuen clar i quan et rovelles sense cap esperança que canviïn les coses. Hi pensava sovint, en la vellesa, la de debò, la que privava a poc a poc dels gestos que es feien fàcilment i que després no es podien fer, tot allò que passava abans d'anar a parar al cementiri. Una de les poques coses que realment feien por a en Gus.

No va sortir en tot el matí, bevent un cafè rere l'altre i fumant un paquet sencer de Gitanes mentre escoltava el que explicaven sobre el mossèn. Alguns deien que l'havien vist i fins i tot conegut força bé. Tothom li retia homenatge a la seva manera, però en Gus veia que la majoria no eren del tot sincers, encara que anessin ben mudats. No tenia gaires ocasions de veure diferents menes de persones, i això ja li anava bé, perquè no tenia l'obligació d'avaluar-les. Després van mostrar les imatges de l'hivern del 1954. En Gus encara no havia nascut. Es deia que el fred aquell any havia estat glacial. I un matí, el mossèn havia fet una crida desesperada perquè els pobres que no tenien on allotjar-se tinguessin un recer on escalfar-se. Molta

gent havia sentit la crida a la ràdio, fins i tot persones que no hauries pensat, com el mateix Charlot en persona. El vell Charlot, que en Gus no va reconèixer en les imatges d'arxiu, sense el bigoti, sense el vestit, sense el bastó, i amb els cabells ben blancs. En Charlot, que havia donat més diners dels que es veurien mai a Les Doges, encara que un visqués cent anys. Milions, deien a la tele. Cal reconèixer que, per a aquella gent, els milions són com els bastaixos a l'estiu al riu, aixequés una pedra i en trobes. En qüestió de bastaixos en Gus en sabia, en tema de milions no tant. I al capdavall, què hauria fet amb una pila de diners com aquella? Ningú no pot pintar amb diners un cel d'hivern. Doncs, què?

Al cap d'un moment en Gus va notar que cada cop feia més fred a la casa. Es va aixecar de la cadira i es va atansar al fornell. El foc s'havia apagat, ja que no l'havia alimentat. En Gus va intentar revifar-lo movent les brases amb un burxador, però no hi havia res a fer. L'única solució era anar a buscar llenya de nou sota el rafal i tornar a començar tot el tema del foc, mentre que la recepció de la tele mostrava alguns signes de feblesa, deixant anar les paraules com sortides d'un trepant sonor.

A fora, la natura seguia en sordina i s'havia fet de dia. Tornava a nevar, uns borrallons grans com plomes d'oca, que semblaven no tocar mai el terra de com n'eren, de lleugers, i tornaven enlaire abans de caure de manera alentida. En Gus va sortir sense perdre temps d'agafar una jaqueta. El vent li traspassava el teixit i els forats del jersei, que ningú no seria capaç de sargir. Es va afanyar abans de quedar totalment

congelat. El Març l'havia seguit i es divertia agafant els flocs de neu amb la boca, com si es tractés de les croquetes que en Gus li comprava de vegades a la cooperativa agrícola de Pont-de-Montvert, en això consistia l'extra que l'animal podia rebre els diumenges. Quan en Gus va entrar dins de casa, amb els braços carregats de fusta seca, la pantalla de la tele havia deixat de funcionar. La neu devia pesar sobre l'antena. Hauria pogut enfilar-se a la teulada passant pel graner, per fer caure la neu amb un rascle, però no va fer res, va pensar que era com una mena de senyal i que no estava tan malament que el matí s'acabés d'aquella manera.

L'enterrament del mossèn estava previst al cap de tres dies.

En Gus va deixar el feix de llenya davant de la cuina però no va tornar a encendre el foc. Es va vestir amb la roba més gruixuda que va trobar i va fer un volt pels edificis de la seva granja, només per veure si tot estava bé, si la neu que acabava de caure no havia causat estralls. En observar que no hi havia gaires danys a lamentar, i que no s'hi havia d'amoïnar, va anar al traster prop de la granja per reunir el material necessari per reparar la tanca espatllada del camp de Les Doges. Va pensar que així ja estaria fet i que una mica d'exercici no li faria cap mal, encara que fos amb aquell temps tan poc favorable.

La tanca que havia d'adobar era a uns centenars de metres dels edificis. En Gus va enganxar un trabuc rovellat al tractor i hi va carregar una maça, un mar-

tell, unes tenalles, una manuella, una capsa de grapes, unes quantes estaques espuntades i cremades, i un rotlle de filferro espinós, per si de cas els estralls eren més important del que havia avaluat.

Quan hi va arribar, en va treure la capa de neu i va arrencar dues estaques fetes malbé. Després va fer uns forats amb la manuella abans de col·locar dues estaques noves, que va enfonsar amb forts cops de maça que sonaven com trets d'una arma de foc, rebotant al lluny en la boira. Després, va desembullar el filferro sense substituir-lo, i el va reajustar en files equidistants que va fixar amb l'ajuda de grapes. Sempre havia tingut el costum de fer bé les coses, d'esmerçar-hi prou temps perquè el resultat estigués a l'altura de la seva ambició, ja que l'obligació de fer-hi uns esforços de més era molt més important que la insatisfacció d'una feina mal feta. En va tenir experiències més d'una vegada quan era molt més jove i no mesurava prou bé les coses i el seu impacte amb els mateixos ulls que tenia ara.

Cap a les dues del migdia ja havia enllestit la primera reparació de la tanca i havia desat el material. Necessitaria encara mitja jornada de treball per acabar-ho del tot. Va recular, com si fos un pintor valorant l'equilibri de la composició de la prova de pintura, i va pensar que estava prou satisfet de la seva feina. S'havia ben merescut aquella cigarreta que ja estava traient del paquet picant-lo amb un dit, com si volgués amanyagar un animaló poruc. Va mirar una bona estona el fum de la primera pipada, va deixar que li envaís els pulmons i després es va repenjar en una estaca i va observar l'estesa blanca immaculada i el bosc al lluny.

Un lleuger vent del nord va accelerar la combustió de la cigarreta, en Gus va fer espetarregar la burilla a la neu i es va posar en marxa duent les eines als braços per deixar-les al trabuc. Es va enfilat al seient del tractor abans de desaparèixer com un ésser fantasmagòric, enmig dels gasos d'escapament que feien vacil·lar l'aire en una successió de miratges a través dels quals uns ocells torbats es masegaven les ales.

En tornar a la granja, en Gus va endreçar el material i va entrar per bullir una mica d'arròs i fer a la planxa dues costelles d'un dels xais que havia comprat a l'Abel l'any passat. Tenia gana, però no es va poder acabar l'àpat. La tristesa li va caure al damunt sense avisar. Se sentia abatut com algú que s'adona que ha perdut alguna cosa amb la qual viva sense parar-hi atenció. Una cosa que esdevé més important quan s'ha perdut que quan es té sota el nas cada dia, ja que al final no li fas cas. Llavors va pensar en el seu gos, que havia decidit que es diria Març perquè se l'havia trobat de ben jovenet, tremolant i mort de gana, un matí de març en què havia anat a treure unes cordes que havia col·locat el dia abans al riu que travessa el bosc. De gossos, en Gus n'havia tingut molts abans d'aquell, i n'havia agafat moltes vegades, però a aquell animalot, no sabia ben bé per què, li tenia més afecte que a tots els altres. En aquell moment, es va adonar que trobaria molt a faltar aquella bèstia quan es morís, que ja no hi seria per llepar-li les mans, fregar-se contra ell tot remenant la cua de satisfacció, i també per conduir les vaques cap al prat. L'animal li donava importància, una mena de significat de la seva pròpia existència, minimitzava

d'alguna manera la seva soledat. Ja se sap que els gossos duren menys que els humans. En Gus hauria donat una mica del seu temps per prolongar el del Març, si hagués pogut. Però bé, tot plegat només eren càlculs, no pas la vida, va pensar en Gus, i va recuperar una mica de serenor.

Va donar la resta de les costelles al Març i després va deixar el plat a la pica, juntament amb els coberts i el got. Va eixugar la fulla de la navalla en un camal dels pantalons, la va plegar i va ficar la navalla a la butxaca. Va escalfar cafè en una cassola i va esperar davant del fogó perquè no bullís. L'àvia sempre deia que el cafè bullit era cafè podrit, el tipus de frase que no oblidés mai. En Gus va pensar que realment era un dia ben curiós, amb tots aquells records que s'amuntegaven, com vols de cornelles entre la boira. Uns records que no saps mai cap a on et porten, ni tan sols si et va bé tenir-los, però que apareixen i s'imposen de cop i volta.

En Gus es va asseure per prendre's el cafè, i després es va endormiscar amb el cap sobre les mans col·locades sobre la taula. Així que va haver menjat, el Març es va atansar al seu amo fent melindros, abans d'estirar-se i enganxar el musell a la sabata esquerra d'en Gus.

A fora, el cel havia baixat un grau més i el vent del nord no semblava disposat a canviar de camp ni a abdicar. Quan en Gus es va despertar de la migdiada, la cendra de la cigarreta que havia encès abans d'aclucar els ulls reposava en un cendrer en forma de petxina, semblant a una merda de pardal seca. Sempre li passava el mateix, dormir després de dinar no li anava

bé. Ja no tenia ganes de treballar. Se'n sentia incapaç. Va pensar en els tords que havia vist al matí, sota els roures a la vora del camp de Les Doges. Només caldria que algú tingués la mateixa idea que ell i es trobés a la plantació de pomeres pròxima, i llavors abatrien els ocells amb el primer tret de fusell. Quin paio, l'Abel!, va pensar en Gus. Va agafar el seu fusell de calibre 16 amb dos canons que tenia penjat d'una biga i es va ficar dues capsas de cartutxos del número 6 a les butxaques de la jaqueta. Va tancar el Març al traster perquè no fes fugir els tords, ja que no es podia estar mai tranquil, sempre a punt de lladrar per qualsevol cosa. Es va aixecar el coll de la jaqueta i es va posar en marxa agafant la dreuera de les terres dels Cardon. Les oques el van seguir un moment, allargant el coll com si volguessin empassar-se la neu que encara queia, i després van tornar a recer gronxant-se, amb els grans culs que gairebé els tocaven a terra.

En Gus va vorejar la pesqueria dels rossinyols una vintena de metres. Antigament hi havia hagut rossinyols, pel que deien. Devia fer molt de temps, ja que en Gus no n'havia sentit cantar mai. Els únics ocells que refileven en doina entre els bambús eren estornells i també algunes merles que semblaven petits galls salvatges enamorats.

L'aigua estava congelada a la superfície de la pesqueria. En Gus va observar unes empremtes de petjades de polla d'aigua sobre el glaç recobert de neu. La caminada i el fred ja l'havien despertat del tot. En arribar a la vora del camp de Les Doges, es va apostar sota un gran roure, en va trencar unes quantes branques que el podien molestar per moure's i observar i

va esperar, amb la culata enganxada sota un bíceps, els canons apuntant davant del mateix braç i les mans ficades a les butxaques de la jaqueta, toquejant els cartutxos per desembalbir-les. El cel cada cop estava més baix. Segur que no seria gaire fàcil veure aparèixer els tords, però l'avantatge era que ells també tindrien dificultats per albirar en Gus. Des d'aquell punt de vista, era un cinquanta per cent per a cadascun. Però, al capdavant, qui tenia el fusell era ell.

Al cap d'uns minuts, la paciència d'en Gus es va veure recompensada; va sentir el soroll característic que fan els tords quan volen. Va mirar cap al cel, però no va veure res, fins que un esbart d'una vintena d'ocells es va abatre sobre els arbres, com si emergissin d'un núvol de farina. Es van assegurar que tot anés a l'hora, es van posar a les capçades, esperant a deixar-se anar cap a terra per cercar menjar allà on la capa de neu era menys espessa. No hi havia lloc a dubtes. En Gus va alçar delicadament la seva arma i va posar la mira cap a una au de perfil, de manera que, encara que només la ferís, amb una sola ala vàlida al final caigués.

En Gus no va tenir temps de disparar, ja que, en aquell moment precís, es va sentir un tret procedent de la plantació de l'Abel. En Gus es va sobresaltar. No anava errat. L'Abel havia tingut la mateixa idea i havia disparat primer. Els tords van alçar el vol i, al cap d'uns segons, en van arribar d'altres, expulsats de la plantació. No deixaria passar l'oportunitat una segona vegada. Va apuntar cap a un altre ocell. Estava a punt de prémer el gallet, però tampoc no va tenir temps de disparar aquella vegada. Uns crits aguts

van començar a rebentar el buit, uns crits que venien clarament de l'indret on s'havien sentit els trets de fusell i que no tenien res a veure amb el cant d'un tord. En Gus no es va moure. Es van sentir més crits, que van canviar en roncs d'animal, després hi va haver un tercer tret i res més. En Gus amb prou feines distingia la primera filera de pomeres. Va esperar sense poder fer res més, com si cregués que alguna cosa havia d'emergir d'entre la boira. Alguna cosa que s'hauria salvat. Però no li va arribar res, només el silenci. Ja no va acudir cap més tord. De tota manera, no hauria pogut disparar. Es va quedar encara una bona estona sota els arbres i, quan finalment es va decidir a bellugar-se, va estar a punt de caure a terra, ja que tenia els músculs totalment balbs. El millor que podia fer, el més assenyat, era tornar a casa per encendre un bon foc, escalfar-se i oblidar el que havia sentit. Intentar-ho.

Però, en comptes d'això, en Gus va travessar el camp, i després la plantació, amb el fusell carregat a la mà. En arribar a la granja de l'Abel, va constatar que aparentment no hi havia ningú per allà, ni tampoc a la vora de la plantació. Es va atansar silenciosament fins a la granja i la va vorejar per darrere, caminant encorbat sobre la neu verge, intentant que els seus passos no la fessin cruixir, com si caminés descalç sobre unes brases, triant el lloc que li semblava més propici, el que el portaria al següent amb el mínim de sorpresa. Caminava d'aquesta manera, sense saber ben bé què buscava, com un petit ésser espantat a les ordres d'aquella mateixa curiositat que conduïa els humans contra les muralles estrofolàries del llevant, el mateix desig de saber

i d'emparar-se dels tresors promesos sense voler-ne pagar el preu.

Al cap de molt de temps, en Gus es diria que no hauria hagut d'abaixar mai la mirada, però de vegades es fan coses que són més fortes que nosaltres, quan només l'instint ens dicta la seva llei. Hi havia aquella gran taca a la neu. Semblava sang. Els borrallons que queien de nou intentaven esborrar-la martellejant-la sense descans, però encara no ho aconseguien. En Gus estava immòbil, incapaç d'entendre res. Mirava la neu que s'acoloria de vermell a mesura que queia. Va fer mitja volta sense buscar-hi cap més explicació que la que la por l'empenyia a treure de la seva imaginació. Li feia l'efecte que els seus passos feien tant de xivarri com el timbal de la banda que tocava per la festa major el mes d'agost. Va oblidar totes les precaucions que havia pres fins llavors i va arrencar a córrer, girant-se sovint per assegurar-se que no el seguia ningú. Quan per fi va arribar a casa seva, es va tancar a dins i es va asseure a terra tremolant, amb l'esquena contra una paret, com un animal que ha caigut en un parany.